

Isyyslain uudistamistyöryhmä

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän valmistelemaan ehdotuksen isyyslain uudistamiseksi.

Oikeusministeriö tulee asettamaan erikseen seurantaryhmän seuraamaan ja arvioimaan työryhmän työtä.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 30.4.2012 - 30.9.2013.

Tausta

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi isyyslain uudistaminen ja avioliitossa syntyvien lasten isyyden tunnustamista koskevan sääntelyn ajanmukaistaminen.

Isyyslaki (700/1975) vahvistettiin 5.9.1975 ja saatettiin voimaan isyyslain voimaantulosta annetulla lailla (701/1975) lokakuun alusta 1976. Lain tavoitteena oli edistää lasten yhdenvertaisuutta poistamalla lainsäädännöstä sellaiset säännökset, jotka asettivat lapset syntyperän perusteella eriarvoiseen asemaan. Tämä tarkoitti erityisesti avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten oikeudellisen aseman muuttumista. Isyyslaki ei sitä vastoin tuonut merkittäviä muutoksia avioliitossa syntyneiden lasten asemaan. Isyyslakiin on sen voimassaolon aikana tehty joitakin merkittäviä muutoksia, mutta useimmat isyyslain säännökset ovat yhä alkuperäisessä muodossaan.

Isyyslain säätämisen jälkeen on tapahtunut kehitystä, joka vaikuttaa lain soveltamiseen. Muun muassa avioliiton ulkopuolinen syntyvyys on lisääntynyt, avioliitot yleistyneet, isyystutkimusmenetelmät kehittyneet ja oikeudenkäyntiä koskevat säännökset muuttuneet. Myös Suomen sitoutuminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen (SopS 19/1990) on asettanut uusia vaatimuksia isyyden määräytymistä koskevalle lainsäädännölle ja sen soveltamiselle.

Isyyslain uudistamistarpeen selvittämiseksi ja mahdollisen valmisteluhankkeen sisällön täsmentämiseksi oikeusministeriössä laadittiin virkatyönä heinäkuussa 2011 julkaistu arviomuistio (OM Selvityksiä ja ohjeita 37/2011). Muistiosta järjestettiin laaja lausuntokierros, josta laadittu yhteenveto julkaistiin helmikuussa 2012 (OM Mietintöjä ja lausuntoja 6/2012).

Isyyslain uudistamista pitivät tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena kaikki lausunnonantajat. Nykyistä äidin avioliittoon perustuvaa isyysosoittamaa pidettiin yleisesti edelleen ajanmukaisena lähtökohtana. Isyyden selvittämisen käyttöalan laajentamista myös avioliitossa syntyneisiin lapsiin pidettiin yksimielisesti mahdollisena, jos vanhemmat sitä yhdessä pyytävät. Miehen kanneoikeutta isyyden vahvistamisasiassa silloin, kun äiti ei ole avioliitossa, pidettiin lausunnoissa yleisesti liian rajoitettuna ja kannatettiin miehen mahdollisuutta saada isyydestään varmuus DNA-testein ennen vahvistamiskanteen nostamista. Lausunnonantajat suhtautuivat sen sijaan ristiriitaisesti siihen, pitäisikö isänä itseään pitävälle miehelle antaa mahdollisuus riitauttaa aviomiehen isyys, kun lapsen isyys on määräytynyt isyysosoittaman nojalla. Yksimielisesti kannatettiin isyyslain siirtymäsäännösten muuttamista siten, että ne vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen tavoitteita. Lisäksi useat lausunnonantajat esittivät, että uuden lain tulisi kattaa paitsi isyyttä myös äitiyttä määrittelevät periaatteet.

Tavoitteet

Yleisenä tavoitteena on isyyslain uudistaminen vastaamaan yhteiskunnassa ja sääntely-ympäristössä tapahtuneita muutoksia.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotus uudeksi isyyslaiksi. Lisäksi työryhmän tulee valmistella ehdotus äitiyden määräytymistä koskevista perussäännöksistä.

Työryhmän työn lähtökohtana on edellä mainittu arviomuistio ja siitä saatu lausuntopalaute.

Työryhmän on laadittava ehdotuksensa isyyslaiksi hallituksen esityksen muotoon.

Organisointi

Puheenjohtaja
Professori Markku Heikin, Turun yliopisto

Jäsenet
Lainsäädäntöneuvos Salla Silvola, oikeusministeriö
Lakimies Henna Harju, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto
Henkikirjoittaja Erja Kronberg, Hämeen maistraatti, Lahden yksikkö
Käräjätuomari Sini Leppänen, Vantaan kärjäoikeus

Lainsäädäntöneuvos Silvola toimii myös työryhmän sihteerinä.

Työryhmä voi kuulla asiantuntijoita.

Työryhmän kokoonpano ei täytä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ssä säädettyä vaatimusta, jonka mukaisesti valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä tulee olla vähintään 40 prosenttia sekä naisia että miehiä. Kaikilla työryhmässä edustettuna olevilla tahoilla ei kuiten-

kaan ollut esittää työryhmän toimeksiannon alaan perehtyneitä miespuolisia jäsenhokkaita, minkä vuoksi kiintiövaatimuksesta poikkeamiselle on lainkohdassa tarkoitettu erityinen syy.

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmän menot maksetaan momentilta 25.01.211.

Oikeusministeri

Anna-Maja Henriksson

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

JAKELU työryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri

TIEDOKSI Oikeusministeriö
- kansliapäällikkö
- tiedotuspäällikkö
- lainvalmisteluosasto
- hankerekisteri